

امور مالیه ما اصلاح نمی‌شود و ما دیوان محاسبات نداریم و خیلی لازم است حالا باید این مطلب را اصلاح و مرتب کرد آیا بینیم این دیوان محاسبات را کمیسیون مالیه بعهده می‌گیرد یا اینکه باید اداره برای این کار معین شود که نظامنامه آن را نوشته و این اداره تشکیل شود و دیوان محاسبات طوری است که هیچ چیز بدون تصویب آنجا داده نمی‌شود مگر اینکه یک ماخذی را مثلا صد تومان یادوست تومان معین می‌کنند که وزیر مالیه می‌تواند بدهد و بعد با آنجا اطلاع داده و تصویب می‌خواهد بهر حال زودتر باید این دیوان را تشکیل داد که رفع این معذورات را بنماید.

آقا سید حسن تقی زاده - در اینجا بعضی مذاکرات بمیان آمد که اسباب اشتباه شد لایحه باید توضیح بدهم اینکه گفته میشود این مطالب مصوغاتست عرض میکنم مصوغات نیست بلکه مشهودات است اگر چه فرنگی‌ها می‌گویند مملکت ایران مملکت تمارفبات است و تمارف با پارلمان هیچ مناسبت ندارد باید در پارلمان تمارف را کنار گذاشت صحیح است نفاق بد است باید دوستی کرد اما در کارهای شخصی و در باب کارهای دولتی نمی‌شود ملاحظه کرد باید وزیر مالیه را خواست و بدون ملاحظه مطالب خود را گفت و مملکت مملکت اسلام است و قانون اسلام چند در باب بیت‌المال سخت گیری کرده چنانچه حضرت امیر علیه السلام فرماید بیت‌المال را خاموش کرد برای اینکه از مالیه بیت‌المال بی جهت چیزی مصرف نشود اما افسوس که این ترتیبات رعایت نمی‌شود اما اینکه گفته میشود چرا این مطالب را جمع کرده یکسرتبه اظهار می‌نمایند جهت این است که بواسطه حسن اشتها می‌تواند دارند نمی‌شود در درجه اول مطلب را اظهار و برای خود همراهی پیدا کرد بقیده بنده خوشبخت در این مملکت کسی است که دوزخ دشمن داشته باشد زیرا هر کسی حرفی بزند فوراً می‌گویند محرک دارد بنده تحقیق کردم که جناب صنیع الدوله بیانک شاهنشاهی نوشته اند که هر چه قبوض دولت نزد شما باشد صحیح است و حال آنکه سرمنشاه تمام مفسده میدان توپخانه و تبعید ناصر الملک همین سیصد هزار تومان بود که وقتی امیر بهادر داخل کار شد این پول را خواست و ناصر الملک نداد و جواب داده شد بر فرزند که این طلب را معین کند شاید چهل هزار تومان بیشتر نشود آن را هم با این حالیه مملکت نمی‌توانیم حالیه بدهیم مهذا وزیر مالیه اینطور نوشته بیانک شاهنشاهی می‌دهند بهر حال این مملکت مملکت اسلام است و باید بطوریکه قانون اسلام معین کرده در امور مالیه او کمال مواظبت و دقت را نمود.

آقا میرزا محمود - دیوان محاسبات بطوری که فرمودید از همه چیز واجب‌تر و مهم‌تر است و تا او درست نشود مالیه این مملکت اصلاح نخواهد شد ولی بنده عقیده ندارم بکمیسیون مالیه رجوع شود.

آقا شیخ حسین - اگر چه وقت مجلس اشرف از مباحثه است و اینکه بنده گفتم در مجلس سلسلین ها نباید بعضی مذا رات بشود این مسئله ربط باین ندارد که احقاق حق نشود بنده می‌گویم با این حال مملکت نباید اسباب نفاق فراهم آورد اینکه گفتم میشود بفلان فلان قدر پول داده شده

موجب نفاق است باید وزیر مالیه خواسته شود و توضیحات بدهند.

آقای حاج امام جمعه - یکی از بدبختی های ما این است که وزراء نمی‌آیند بمجلس ما با مباحثه کنند و اگر حق دارند حرف خود را ثابت کنند و یک حیب این است که ما خودمان را مصوم گمان میکنیم ما امروز حق نداریم که بصنیع الدوله قبل از وقت اعتراض نکنیم مگر اینکه بیایند در مجلس اگر نتوانست حق خود را ثابت کند آنوقت اعتراض میکنم اما در باب دیوان محاسبات اینکه فرمودید بکمیسیون مالیه رجوع شود باید اعتقاد نهادیم و همین مسئله امیر بهادر را که سیصد هزار تومان حواله داشت و مدعی طلب بود یک مطلبی از آنرا کمیسیون مالیه تصویب کرده بود در حالیکه مالیه بنظارت و تصویب مجلس است نه کمیسیون مالیه که سیون مالیه حق ندارد که بی تصویب و اجازه مجلس از خود چیزی را تصویب کند.

مخیر الملک - بنده عرض میکنم خوب است بعدها برای هر وزیری که می‌آید بقانون پارلمانی عمل کنیم حال بقانون اسلام و کفر کاری نداریم بوجوب قانون داخلی مجلس هر دیکلی که می‌خواهد مطلبی را اظهار کند یا وزیری را احضار اولاً باید آن مطلب را روی کاغذ بیاورد و پانزده نفر از وکلا آنرا امضاء کنند آنوقت اظهار کند بعد آن وزیر را اخطار کنند که برای توضیح حاضر شود نه اینکه اول بوریز بد بگویند بعد از او توضیح بخواهند و با این ترتیب هر کس بخواهد وزارت کند البته سفیه است.

رئیس - بدی گفته نشده توضیح خواسته‌اند و باید وزیر مالیه را دعوت نمود که بیایند و توضیح بدهند.

مخیر الملک - بد گفتن به هر کس یکطور است حالا این ایراد بنده صحیح است بانه اگر صحیح است بعدها باوزرا بوجوب قانون داخلی مجلس و همه پارلمانها رفتار شود.

وکیل التجار - مادامی که دیوان محاسبات تأسیس نشده هر کس که وزیر مالیه باشد باید پانزده بیانزده پیامه براه صورت حوالجات و مضارح از او خواسته شود که مجلس دقت نماید تا نظامنامه دیوان محاسبات نوشته شده و این اداره تأسیس شود.

آقا شیخ محمد علی - چون اذهان و کلا در باب دیوان محاسبات مسبق نیست نمی‌توانند رای دهند خوب است این مسئله برای روز پنج شنبه گذاشته شود.

رئیس - بلی این مسئله هم تمام شد روز پنج شنبه در باب آن گفتگو شده پس از آن نتيجه باید از وزیر مالیه نظامنامه آن خواسته شود و حالا بودجه نظمی که موضوع مذاکره امروز است قرائت میشود.

(در این موقع شروع بقرائت بودجه نظمی شده و در باب حقوق یکساله رئیس نظمی مذاکرات زیاد شده بالاخره در اینکه هر کسی مبلغ اقل آن را دو هزار تومان و مبلغ اکثر را در دو هزار چهارصد تومان رای میدهد و رقه سفید بیندازد و الا و رقه آبی رای گرفته شد و همین مآخذ مذکور با کثرت آراء تصویب شد.)

رئیس - فردا مجلس خاص منعقد میشود و

روز پنجشنبه وزیر مالیه و وزیر امور خارجه برای توضیحات دعوت میشوند و معاون وزارت داخله هم برای توضیحات مسئله کرمانشاهان و خلخال خواسته میشود.

مذاکرات روز ۵ شنبه ۲۷ شهر ربیع الاخر ۱۳۲۶ دارالشورای ملی
خلاصه مذاکرات جلسه قبل قرائت شد (اصافی غائبین جلسه فین)
ادیب التجار - آفاشیخ یحیی کرمانی - شمس - الاطباء کرمانی
رئیس - تلگرافی از ضروری سید معض استحضار خاطر آقایان قرائت میشود

(قرائت شد اشعار داشت باینکه در این موقع که جناب مستطاب نمة الاسلام آقای آج سید محمد بطرف ایران هزیمت نموده‌اند یقین است که از جانب اهالی موجبات توقیر ایشان را جمل آورده و در فراهم آوردن لوازم احترامات ایشان خواهند کوشید که باعث امتنان اهل علم خواهد بود)

(نجیل مرحوم حاجی میرزا غلیب)

رئیس - معلوم است در آن روزی که جناب آقا ورود خواهند کرد کمال احترام و توقیر سرمی خواهد شد و این هم لایحه ایست که از انجمن برادران دروازه قزوین رسیده شخص اطلاع آقایان و کلاه محترم قرائت میشود (قرائت شد قریب بمضمون ذیل)

بساحت مقدس مجلس شورای ملی شید افشار کانه از آنجائیکه هر یک از افراد ملت که می‌توانند ختمی بوطن نمایند فریضه نهم آنها است که از خدمت گذاری کوتاهی نکرده باجان و مال خود خدمات ملی را بقتدیم برسانند و در معاونت اصلاح وزارتخانه ها همراهی نمایند طایه‌ها متذکر خاطر و کلاهی محترم میشود که تا ادوات دولتی منظم نشود هیچ کاری بمجرای طبیعی خود جاری نخواهد شد اگر چه وزراء و بزرگان اوقات خود را مصروف بجهت اینکار کرده‌اند اما افسوس که بواسطه بعضی موانع کراخ داده نتیجه دست نهاده‌است لهذا استعفا میشود که یک هیئت مرکب از دوازده نفر از ملت انتخاب نمایند که ادارات وزارتخانه‌ها را بطور جدید تشکیل نموده و نظارت نامه داشته باشند و این هیئت نیز باید سیار باشند که در تمام هوایر دولتی سیر کرده مراقبت نامه بعمل آورند مستدعی است که بر اراضی مزبور توجه فرموده ا لمر مقرون بصواب است اجرا فرمایند.

مستشار الدوله - از اتفاق آراء ملت بابعضی از وکلا محترم خیلی تشکر مینمایند این تشکر و اندیشه را در چندین قبل باخیلی از وکلا در کمیسیون رئیس مذاکره شده و این کمیسیون فرایند خیلی مهمی خواهد داشت پایه اشخاص هستند که قابلیت آن شغلی را که دارند ندارند و بعضی ها هم هستند که خیلی قابلند ولی در مرتبه پستی واقع شده‌اند اما وزراء بواسطه نداشتن قانون آن اقتدار را ندارند که تغییر و تبدیل بدهند لهذا اگر این اقتدار را بآن کمیسیون بدهند که از طرف مجلس مقدس این هیئت علاوه از تنظیمات اداره اشخاص را هم رسیدگی نموده هر کس باندازه لیاقتی که دارد کار رجوع شود ادارات خیلی منظم خواهد شد و بقیده بنده موجود این کمیسیون منتج ثمرات مفیده خواهد بود

آقا سید حسن تقی زاده - این کمیسیون

که گفته شد بسیار خوب است اما نه رسمی است نه قانونی و تازه میخواستیم ایجاد نماییم پس باید اول لزوم آورد بدانییم و احساس کنیم آن وقت در ترتیب آن مذاکره بشود امروزه احتیاج مابین کمیسیون از پول هم بیشتر است این ادارات بوسیده که از سابق هست حتی خود وزیر هم نمیتواند آنها را اصلاح نماید اما این کمیسیون بدون ملاحظه اصلاح می نماید و ادارات وزارت شاه های ما منظم شده چیزی که همیشه موجب شکایت ماست رفع میگردد اکثر اجزای ادارات امروزه اجزاء واسطه هستند و باین اشخاص هم نمیشود سلطنت را اصلاح کرد و اصلاح آن ادارات هم اینطور که عرض شد يك پنجه آهنین و بازوی قوی میخواهد که بدون ملاحظه هر کسی که از او کاری ساخته نیست اخراج کرده و اشخاصی را که میتوانند از عهد کاری آیند سر کار بیاورند و بقیه بده اند اگر مجلس مقدس لزوم آنرا احساس می نماید بانفاق آراء رای داده و بجهت اینکه این مسئله قانون شود از طرف اعلیحضرت هم اجازه داده شود که همانطور که از طرف مجلس ملی قوه داده میشود از طرف اعلیحضرت هم اجازه قوه داده شود که این کمیسیون رسمی و قانونی شده و بآن پنجه آهنین که گفته شد مشغول اصلاح ادارات مملکت شوند.

رئیس - این مطلب اساساً صحیح است و حال بعضی اظهار قرائت شد و مذاکره در این باب باید نمود که این کمیسیون چه باید بکند و حالا برای اینکه ذهن و کلام مسبوق باشد قرائت شده تا این که روز دیگر مطرح بشود در اینکه این کمیسیون چه باید بکند جناب آقای دبیر الملک معاون وزارت داخله تشریف آورده اند برای توضیحاتی که جناب آقای حاجی امام جمعه از بابت کرمانشاهان وغیره خواسته بودند.

آقای حاج امام جمعه - از فرادار بورت هائی که از کرمانشاهان وغیره رسیده اولاً نجمی خان نام منصور الملک هر چه خواسته است در اطراف سفر و کرمانشاهان کرده است و همچنین قریب سه هزار سوار از کاکاوند در اطراف کرمانشاهان آنچه می خواسته اند کرده اند ولی از بسکه ما این حرفها را شنیده ایم دیگر این حوادث از اهمیت و حرفها از اثر افتاده است حال وزارت داخله در این خصوص ما چه اقدامی کرده آقای معاون وزارت داخله توضیح بدهند.

دبیر الملک - این تعطیلات عشا بر کاکاوند بنهاند و کرمانشاهان همیشه در این موقع می شده چون سابق استبدادی در آنجا نبود جلو گیری می شد و بیشتر باعث این تعطیلی مسئله پارسال شد که استمداد کافی در آنجا نبود که در مقابل آن تعطیلی تنبیه کاملی از آنها بشود چون پارسال مؤاخذه آنرا داشته امسال هم اقدام کرده اند فعلاً بظهور میر الملک تلگراف شد که ظهیر الملک شهر و اطراف شهر را منظم نموده و استمداد فراهم آورده از اشرار جلو گیری کنند و ایشان هم تا یک اندازه شهر و اطراف شهر را منظم کرده اند و عیالاً ایل کاکاوند هم در اطراف کنگاور هستند و باساری اصلاحات جنگی کرده و ساری اصلاحات جنگی کرده و تلگراف نموده تفنگ وغیره خواسته بودند و قرار شد از طرف وزارت جنگ حکم شده از کرمانشاه فرستاده شود و هازاده ظفر السلطنه را هم که بموارد شده بودند

بواسطه سردار مرز قدغن شد که توقف نکرده بروند ایشان هم فوراً بسمت کرمانشاهان حرکت کرده اند و فوج و سوار هم که برزی شاهزاده ظفر السلطنه معین شده از همان ابواب جمعی خودشان است که فوج خاصه است و سوار شاهسون بقدادی و جیره آنها هم قرار شده که از مالیات کرمانشاهان داده شود گویا فوج و سوار هم فرادار است نماید باین ترتیب امیدواریم که دیگر واقعه رخ نهد و در این چهار روزه هم از ایل کاکاوند تعطیلی جدیدی ظاهر نشده است.

آقای حاج امام جمعه - اینکه گفتید استمداد نیست باید فرستاده شود این هنر است و باین قاعده باید مادت خود را بروی دست بگذاریم و نگاه کنیم و منتظر بلات باشیم در صورتی که خود کرمانشاه سوار دارد استمداد دارد چطور است که آنها نباید جلو گیری از این شرایط ها بنمایند این منصور الملک که لقب ازدوت دارد و لابد حقوق هم دارد او چرا باید املاک مردم را خراب کند که باید برایش استمداد فرستاد و اینکه می گویند چنین و چنان استمداد فرستاده شده است آخر معلوم خواهد شد که تا دو ماه دیگر هم استمداد فرستاده نشده.

دبیر الملک - انتظام هر جا بدو قسم حاصل میشود یکی از استمداد همانجا باید منظم کرد چنانچه ظهیر الملک قدری اقدامات کرده و قول داده است که آنجا را من کند و یک اندازه هم امن شده و فعلاً هم در طرف کنگاور هستند ساری اصلاحات با آنها تراضی کرده و از قرار تلگراف گویا مختصر فتعی هم کرده و سردار مکرم حاکم لرستان هم تلگراف شده که از اشرار جلو گیری نماید و انشاء الله بزودی امن و منظم خواهد شد و یکی هم با استمدادی است که از سر کز فرستاده شود منظم حاصل میشود حال در اینجا هر دو قسم اقدام شده است.

آقای حاج امام جمعه - جواب مسئله دویمی که منصور الملک باشد که این تعدیات را نموده نداده.

دبیر الملک - البته در این باب هم اقدام می شود.

رئیس - اینهم رقمه وزیر جنگ است که در همین خصوص رسیده است قرائت میشود. (قریب بمضمون ذیل قرائت شد)

مجلس مقدس شورای ملی در باب استمداد برای شاهزاده ظفر السلطنه اظهار شده بود فوج مخصوص و سواره بقدادی که در اداره خودشان است و یک اندازه هم منظم است ماموریت داده شده بروند البته چون ابواب جمعی خودشان است زودتر خواهند رفت.

حاج ملک محمد - سوار سنجایی قریب پانصد نفر و همین طور سوار کلهر حاضر و اغلب سوار کرده های آنها در شهر کرمانشاه هستند چند روز قبل عرض کردم که بظهور الملک تلگراف شود که این ها را حرکت دهند و بطور خوبی می توانند از سوار گلپایانی وغیره جلو گیری نمایند میگویند استمداد نیست پس این سوار ها چه چیز است.

دبیر الملک - آن سوار همی که گفته شد از آن جا فرستاده شده از همین سوار سنجایی است.

آقای میرزا سید علی قهی - امروز با جناب دبیر الملک خیلی صحبت در این باب شد ایشان هم واقعا خیلی اقدامات کرده اند چون در باب کرمانشاهان آنچه باید گفته شود آقایان فرمودند بنده زیاد عرض نمیکنم همین قدر عرض میکنم.

(جن و ملک بر آدمیان گریه میکنند) آنچه در این یکساله با اهالی کرمانشاهان گذشته خدا میداند و اینکه ظفر السلطنه از قم حرکت کرده اند و اخیر نمیدانم و اگر حرکت نکرده باشند باید تاکید شود که زودتر حرکت نمایند و در این مدت یکسال آنچه تلگرافات کرده اند اگر دیده شود معلوم میشود چه صدمات با آنها وارد آمده اصلاً حکومت کرمانشاهان نمیدانم چطور است که درست صورت نمیگیرند بهر نحوی هست باید زودتر شاهزاده ظفر السلطنه حرکت نموده بروند و امورات آنجا را اصلاح نمایند اهالی کرمانشاه که یکسال است در اینجا منتظرند تا کتون بمرض آنها رسیدگی شده است.

رئیس - يك مسئله دیگر در باب خلخال است که جناب حاج امام جمعه توضیح میخواهند.

آقای حاج امام جمعه - در این يك سال ونیم که وضع مملکت تغییر کرده اغلب جاهای انقلاب پیدا شده اما این مسئله خلخال طوری است که من نمیتوانم اظهار نمایم و نتیج میدانم که اگر هم بگویم آقای دبیر الملک خواهند صفت استمداد نداریم و اقدامات میشود یک نفر عمید السلطان در داخل چندین زن مسلمه را اسیر و بید - سه ده قارت کرده و چه صدمه ها وارد آورده است و این مسئله هم تازه نیست پنج ماه است حالا بفرمایید در این باب چه اقدام شده.

دبیر الملک - این قضیه کمی رخ داده. **آقای حاج امام جمعه** - این مسئله از اوامر وزارت داخله آصف الدوله است عرض کردم که از کثرت وقوع اینگونه وقایع اهمیت آن از میان رفته و چیزی که هست ما محتاج بیک کس هستیم آنهم نیست آخرین یک نفر را که ممکن است بظهران احضار نمایند و شرش را از اهالی خلخال کم کنید.

دبیر الملک - در باب خلخال همین طور که فرمودند از عمید السلطان و شکر الله خان تعظیم نمودند شاهزاده ظفر السلطنه گفت که آنجا را من امن میکنم حکومت و سوار و سرباز آنجا بمن سیرده شود ایشان واگذار شد و ایشان هم نتوانستند با آن عدده سوار که با آنها فرستادند از عهده اینکار بر آیند از اینجا تلگراف بخبر السلطنه شده است که از آنجا هم سوار و سرباز بفرستند علاوه تلگراف شده است که پنج دسته هم از فوج خسته برود و امروز هم تلگرافی از غیر السلطنه آمده که اقدامات شده مقصود اینست که از طرف وزارت داخله کوتاهی نشده است.

آقای حاج امام جمعه - این که تقدیر میشود که این شرایط از پنج ماه قبل است تصور نشود که پنج ماه قبل يك اتفاق افتاده و حالا تمام شده است اینطور نیست بلکه هر روز يك واقعه دیگر رخ میدهد اما اینکه گفته شد سوار فرستاده شده بلی هفتاد سوار فرستاده شده و چهار نفر از آنها هم کشته شده و بقیه آنها در يك خانه هستند و باید از خانه بیرون نی آیند اما در باب اعتراض بوزارت داخله

صحيح است وزارت داخله باقم بايد انتظام هرجا را از مامورين خود بخواند اما يك ايراد هست و مكرر هم در اين مجلس گفته ميشود آن اينست كه تمام كار هاي مابلاخره رفعت خراب ميشود بواسطه ملاحظه از نظر السلطنه حكومت خلخال را بايد بيكي از منسوبان ايشان بدهند كه ابدأ نيتواند از عهد حكومت آنجا بر آيد حتى بنظام السلطنه هم اين مسئله گفته شده است كار هيمن است .

ديبر المللك - حال استمداد از آذربايجان فرستاده شده و بجناب غير السلطنه هم تلگراف شده اميدواريم بزودي اصلاح شود .

آقای حاج امام جمعه - بعهده بنده تابدوا بصواب ديده جناب غير السلطنه يك حاكم مقرر براي آنجا معين نشود فرستادن استمداد فايده نخواهد داشت .

آقا سيد حسن تقی زاده - بنده در باب خلخال مرضي نيمكنم ولي هيمن قدر براي اينكه وكلا و معاون وزارت داخله بيشر از اوقات مطلع باشنده مرض ميكنم كه در عرض اين پنجماه حوادث و اوقات ناگواري كه در خلخال روي داده و بر اهالي آنجا وارد آمده در هيچ جا وارد نيامند ميبه السلطان و بر امرش كاري كرده اند كه اگر اقدامي نشود خلخال مثل شهرهاي بابل و غيره از ميان ميرود و اسمي از او فقط باقي خواهد ماند و اگر عده تلگرافات خلخال را از هشت مامقبول بدين طرف نگاه كنيد خواهيد دانست تقريباً هزار متجاوز است و ما هر روز منتظر يم كه يك واقعه تازه رخ دهد تا در او صحبت كنيم هيمنقدر عرض مي كنم محض رضاي خدا بيايد از مذاكرات رسمي بگذريد و فكري براي اصلاح آنجا بنهائيد تا وزير داخله معين شود يا نشود شما كه معاون وزارت داخله هستيد اقدامي بكنيد و اگر صلاح است سهام الدوله كه امور باذربايجان شده او را مأموريت دهيد كه هيمن طور كه ميرود آنجا را منظم نموده و برود تا ميبه السلطان و برادرانش در آنجا هستند منظم نخواهد شد و هر چه زودتر بايد اقدامي براي اصلاح آنجا بشود

اسدالله ميرزا - بنده ميخواستم عرض كنم كه خواهند گفت ما سباب نداريم با اينكه بول نداريم صحيح است ولي اكثر اين انقلابات تصدير اولياي امور است و بنده ثابت ميكنم در هر موقعي كه يك انقلاب مختصري شد و تلگرافها كردند و گفته شد كه تا زود است جلو گيري شود و مسكن بود كه بايك حاكم اصلاح شود مهبذا اقدام نشد تا اينكه كار بجائي ميرسد كه با هزارو پانصد سوار نمي توانند جلو گيري نمايند در مسئله كرمانشاهان مكرر وزير داخله گفته شد كه كرمانشاهان با اين اهميت نبايد بي حاكم باشد و خيلي لزوم دارد جواب دادند كه هيمن دوره معين ميشود و خواهد رفت هيمن طور به سامه گذشت و از آنطرف هم از ظهير المللك كه يك اندازه انتظام آنجا را فراهم آورده بود سلب اقتدار كردند و بعد هر چه تكليف شد گفتند بمن ربط ندارد تا كرمانشاهان با اين وسيله ملاحظه مي فرمائيد هيمن طور در مسئله خلخال هفت ماه است كه تلگرافات متعلقه مانده كرده اند و بعد امر خيلي جزئي بود و بايل جلو گيري ميشود و حال بايل هم ميشود گذشت

آقا شيخ حسين - اينكه معاون وزير داخله گفتند وزارت داخله قير از قلم و كافتادگر ديگري نيتواند بگنند بنده مرض ميكنم تكليف ديگري

ديبر المللك - حال استمداد از آذربايجان فرستاده شده و بجناب غير السلطنه هم تلگراف شده اميدواريم بزودي اصلاح شود .

آقای حاج امام جمعه - بعهده بنده تابدوا بصواب ديده جناب غير السلطنه يك حاكم مقرر براي آنجا معين نشود فرستادن استمداد فايده نخواهد داشت .

آقا سيد حسن تقی زاده - بنده در باب خلخال مرضي نيمكنم ولي هيمن قدر براي اينكه وكلا و معاون وزارت داخله بيشر از اوقات مطلع باشنده مرض ميكنم كه در عرض اين پنجماه حوادث و اوقات ناگواري كه در خلخال روي داده و بر اهالي آنجا وارد آمده در هيچ جا وارد نيامند ميبه السلطان و بر امرش كاري كرده اند كه اگر اقدامي نشود خلخال مثل شهرهاي بابل و غيره از ميان ميرود و اسمي از او فقط باقي خواهد ماند و اگر عده تلگرافات خلخال را از هشت مامقبول بدين طرف نگاه كنيد خواهيد دانست تقريباً هزار متجاوز است و ما هر روز منتظر يم كه يك واقعه تازه رخ دهد تا در او صحبت كنيم هيمنقدر عرض مي كنم محض رضاي خدا بيايد از مذاكرات رسمي بگذريد و فكري براي اصلاح آنجا بنهائيد تا وزير داخله معين شود يا نشود شما كه معاون وزارت داخله هستيد اقدامي بكنيد و اگر صلاح است سهام الدوله كه امور باذربايجان شده او را مأموريت دهيد كه هيمن طور كه ميرود آنجا را منظم نموده و برود تا ميبه السلطان و برادرانش در آنجا هستند منظم نخواهد شد و هر چه زودتر بايد اقدامي براي اصلاح آنجا بشود

اسدالله ميرزا - بنده ميخواستم عرض كنم كه خواهند گفت ما سباب نداريم با اينكه بول نداريم صحيح است ولي اكثر اين انقلابات تصدير اولياي امور است و بنده ثابت ميكنم در هر موقعي كه يك انقلاب مختصري شد و تلگرافها كردند و گفته شد كه تا زود است جلو گيري شود و مسكن بود كه بايك حاكم اصلاح شود مهبذا اقدام نشد تا اينكه كار بجائي ميرسد كه با هزارو پانصد سوار نمي توانند جلو گيري نمايند در مسئله كرمانشاهان مكرر وزير داخله گفته شد كه كرمانشاهان با اين اهميت نبايد بي حاكم باشد و خيلي لزوم دارد جواب دادند كه هيمن دوره معين ميشود و خواهد رفت هيمن طور به سامه گذشت و از آنطرف هم از ظهير المللك كه يك اندازه انتظام آنجا را فراهم آورده بود سلب اقتدار كردند و بعد هر چه تكليف شد گفتند بمن ربط ندارد تا كرمانشاهان با اين وسيله ملاحظه مي فرمائيد هيمن طور در مسئله خلخال هفت ماه است كه تلگرافات متعلقه مانده كرده اند و بعد امر خيلي جزئي بود و بايل جلو گيري ميشود و حال بايل هم ميشود گذشت

آقا شيخ حسين - اينكه معاون وزير داخله گفتند وزارت داخله قير از قلم و كافتادگر ديگري نيتواند بگنند بنده مرض ميكنم تكليف ديگري

پس بايد اقدام كرد كه اين نظامنامه مجري شود تا اينكه مجلس مشغول اينگونه مذاكرات نكردد .

آقا سيد حسن تقی زاده - آنچه در اين مدت از وزارت داخله توضيح خواسته شد در باب حكومت وغيره تماما بي نتيجه بوده در خصوص انتظام ادارات حكومتي كه گفته شد گمان اين است كه بعد از چندين ماه وزير داخله جديدي بمجلس خواهد نوشت كه بگمديني ميخواهد تا اين قانون را مجري بداريم و چند ماه مهلت ميخواهد و عده بدبختي ما اينست كه هر چه شكايه ميشود از حكام است و باز صدای يكتفر و وكيل هم در عقب حاكم بلند ميشود فوراً آن حاكم را احضار كرده حاكم ديگر را بجا ي او مي فرستند و هر چه كه آن حاكم سابق كرده اين ديگري بهتر از آن خواهد كرد وقتي حاكمي كه تغيير داده شود و ابدأ مجازات نينند و برود آسوده بشيند ديگري كه بجاي او ميرود يقين است چه خواهد كرد عقیده بنده اين است كه اگر شما ميخواهيد مملكت منظم شود اين ترتيب را معمول بداريد كه حاكم خواه مقصر و خواه غير مقصر او را تغيير ندهند و اگر تغيير ميدهند بظهران آورده بعد از ثبوت تقصير مجازات بدهند گاه اين ترتيب معمول نشود همچوقت ولايات منظم نخواهد شد اين تغيير حكام هم مثل تغيير كابينه است كه براي تشفي قلب خودمان كابينه اول را عزل كرده كابينه جديدي روي كار ميآوريم در حالتي كه از همان روز اول آن كابينه مشغول خرابي بونه اند ولي بعد از مدتي وقتي كه خرابي آن ما ظاهر شد آن وقت عذر آن ما را ميخواهيم و اين تغيير حكام هم از هيمن قبيل است و آن حاكمي را كه مي فرستند آنچه ميخواهد ميكنند و آنچه كه بايد از مردم بگيرد گرفته بهداورا عزل ميكنند و مردم آن ولايت محض تشفي قلب و از اينكه تنفي بكنند از عزل آنها حاكم خوشحال مي شوند و بعد از چند روزي حاكم ديگري ميرود باز مشغول همان ترتيبات ميشود پس اگر ميخواهيد مملكت شما منظم بشود حاكمي كه خيانت او ثابت شد او را مجازات داده بعد ها رجوع خدمتي باو نشود تا اينكه عبرت سايرين گردد .

وكيل التجار - بنده عرض ميكنم همان طور كه مختصر آنرا آقای تقی زاده گفتند نبايد فقط از عزل حاكم خوشحال شد و از اعمال او صرف نظر كرد بايد حاكمي كه خيانت نمود او را در تحت استنطاق آورده بعد از ثبوت تقصير مجازات داد و در جرايه اهلانا نوشت كه اين شخص چنين خيانتي كرده تا اينكه عبرت و باعث تنبه ديگران شود و اگر از طرف رعايا برخلاف شكايه شد آن هم رسيدگي بشود و مجازات خود برسد تا اينكه بعدها عرض خلاف نكنند اگر اين ترتيب در باره يك نفر مجري شود بعد ها حكام تكليف خودشان را ميدانند .

ديبر المللك - در اين مسئله جواب داده شد كه معتقد السلطنه وقتي كه وارد آنجا شد انجمن ولايتي آنجا را منصف نمود و حال مدتي است كه اهالي كاشان از دست او اشكي و متظلمند و باز در روز هم دكاكين را به سه تعطيل عومي نمودند آيا در اين خصوص چه اقدامي شده است .

ديبر المللك - بمقتض السلطنه تلگراف شد و احضار شده كه بيايد و از جانب او نايب الحكومه در آنجا باشد تا اينكه تحقيق و رسيدگي شود از اين كه تقصير او چه بوده است .

احسن الدوله - تمام اين مذاكرات از قبيل ضربيد عراست جز لفظ نتيجه ديگري ندارد آخر اين اقدامات را كه ميگويند شده پس چرا دريكنجا ظهور و بروز ندارد .

آقا شيخ محمد علي - خيلي مذاكرات شد هيمن قدر گفته ميشود كه اقدامات مجدهانه شد و خواهد شد و ما تا حال از اين لفظ چيزي نفهميده ايم آقای احسن الدوله اظهار صحبتي كردند آخر بايد اين اقدامات يك نتيجه داشته باشد .

رئيس - براي اين همه مذاكراتي كه ميشود بايد اساسي ترتيب داد و اساس آنها هم همان نظامنامه وزارت داخله و حكام است كه نوشته شده مادام كه اين نظامنامه مجري نشود و ادارات حكومتي منظم و اداره نشود همه روز و روز اين قبيل شكايات از حكام خواهد شد

صدر العلمای نطنزي - خيلي عجب دارم از اينكه ميگويند او را خواسته ايم تا تحقيق شود در صورتيكه شرايه ظلم اين شخص به مسايل كان هم سرايت كرده و همه مي دانند كه در خصوص نايب

رئيس - در اين مسئله جواب داده شد كه معتقد السلطنه را احضار نموديم بعد از تحقيق و ثبوت خيانت البته مجازات خواهدديد و نايب الحكومه فعلا باشد تا اينكه حكومتي از بر اينجا معين شود و انجمن ولايتي آنجا را هم گفتم كه تشكيل و مرتب نمايند .

ديبر المللك - در اين مسئله جواب داده شد كه معتقد السلطنه را احضار نموديم بعد از تحقيق و ثبوت خيانت البته مجازات خواهدديد و نايب الحكومه فعلا باشد تا اينكه حكومتي از بر اينجا معين شود و انجمن ولايتي آنجا را هم گفتم كه تشكيل و مرتب نمايند .

ديبر المللك - در اين مسئله جواب داده شد كه معتقد السلطنه را احضار نموديم بعد از تحقيق و ثبوت خيانت البته مجازات خواهدديد و نايب الحكومه فعلا باشد تا اينكه حكومتي از بر اينجا معين شود و انجمن ولايتي آنجا را هم گفتم كه تشكيل و مرتب نمايند .

مستشار الدوله - چند روز قبل در باب قضيه ناگوار پيله سوار كه يك نفر صاحب منصب روسي باشش نفر سالدات صلح بعنوان اين كه اسبي از آنها باين طرف گذشته بود بفاك ايران وارد شده بجهت يكي دنفر از رعاياي ايران را كشته بود بعد گويي چند نفر از شاهسونها بحمايت كسان خود بر آمده با آن صاحب منصب رسالداتها نزاع كرده

رئيس - بر حسب اظهار آقای مستشار الدوله در جلسه قبل جناب وزير امور خارجه احضار شده اند بجهت توضيحات پيله سوار و حال مدتي است تشريف آورده اند .

مستشار الدوله - چند روز قبل در باب قضيه ناگوار پيله سوار كه يك نفر صاحب منصب روسي باشش نفر سالدات صلح بعنوان اين كه اسبي از آنها باين طرف گذشته بود بفاك ايران وارد شده بجهت يكي دنفر از رعاياي ايران را كشته بود بعد گويي چند نفر از شاهسونها بحمايت كسان خود بر آمده با آن صاحب منصب رسالداتها نزاع كرده

آن صاحب منصب و دنفر رسالدات مقتول شده بعضي وقتع اين قضيه جمع كثيري از سكار منظم روس وارد خاك ايران كشته كمر كخانه و چند قريه را نهب و غارت كرده و آتش زده جمعي را مقتول نموده بودند در اين باب از جناب وزير امور خارجه توضيح خواستيم از راپورتهاي رساله مقرر و حكومت اردبيل وغيره توضيحاتي دادند و عده اقدامات و توضيحات ثانوي فرمودند بعد معلوم شد ميصير المللك قونسول باد كويه را براي تمقيقات محليه مامور كرده بودند كه از روي صحت و دقت راپورت بدهند اين بود راپورتي كه ايشان داده بودند در جلسه قبل قرائت شد لازم بود كه اين مسئله كشته شدن يك نفر صاحب منصب بگويي و نفر از رعاياي ايران را كشته و خود هم كشته شده در همان حال طيبيي محدود مانده مثل وقايع سرحدي كه در سنوات سابقه اتفاق ميافتاد بهمان ترتيب سابق بترتيب كيسيون اصلاح ميشد ولي متأسفانه از قرار معلوم يك نفر سردار روسي با دو سه هزار قشون منظم بمرسد ايران آمده و (النيام) معنوي تكليف شده بفرمانفرماي آذربايجان نوشته و از سيم ماه مه تا نهم مدت قرار داده بطوري كه پس از رسيدن تلگراف بفرمانفرماي آذربايجان بدون معطلی اگر جواب ندهند آن مدت تمام ميشد و آن صاحب منصب در اتمام حجت كه نوشته اظهار مي دارد كه اگر اقدامات نشود مني رحمانه بفاك ايران وارد شده چنين چنان خواهام كرد يعني باز بجهت يكتفر رعاياي بيچاره ايران را از اطفال و نسوان كشته و دهات را خواهام سوزانيد و حال آنكه اين ترتيب موافق هيچ قانوني نيست كه بواسطه يكتفر مقصر و حال آنكه مقصر هم نبوده و در مقام مدافعه بر آمده زيرا كه بعد از تجاوز از صاحب منصب و رسالت روسي شده بر فرض تقصير هم باز هيچ قانوني همچنين كاري را تجويز نيمنايد جاي كمال تعجب و تأسف است كه از طرف دولت دوست همچواري كه حسن مناسبات و روابط اتحاديه آن تا كوتون موجب امتنان و اطمينان بوده اين قسم اقدامات جابريانه تجويز بشود علاوه بر عهد ثابته و اصول جاريه اتحاديه موفق هيچ عمل و انصاف نيست كه در حق رعاياي مظلوم بيمطرف ايران از اطفال و نسوان از طرف دولتي كه بشئون استقلاليه دولت ايران با نظر دقت و اعتنا بايد نگاه شود اين قسم رفتار شود البته جناب وزير امور خارجه خواهند فرمود كه در اين باب چه اقدام فرموده و در استرداد حقوق زاييله ايران از جان و مال چه قرار داده اند هيمن قدر بطور خلاصه عرض ميكنم كه نسبت بقومي كه در عروق حمايت او خون اسلاميت و ايرانيت جاري است و در باره مملكتي كه از قواي حياتيه او هنوز رنق هاي خند باقي است كه از آن رنق ها يكي حس ملي است چنين رفتار خلاف قانون تجويز نيتواند شد .

وزير امور خارجه - اطلاعات و اخبارات همان طور كه جناب مستشار الدوله گفتند رسبه است و از بدو امر تا كوتون مشغول مذاكره بوده ايم و بجاهاي لازمه مذاكره شده و فعلا هم مشغول اقدامات هستيم لکن فعلا از دادن توضيحات متعظم انشاء الله باز هم اقدامات لازمه بعمل آمده روزيگر توضيح كامل خواهام داد البته اين اظهار پذيرفته است (اكثر پذيرفتند)

حسين مامورين حكومت چند خرابيها و نمدني بر اهالي كاشان نمودند با اينحال ميگويند كه نايب الحكومه از جانب او باشد تا اينكه او بيايد تحقيق بشود .

آقا ميرزا ابو الحسن خان - بنده اعتراض دارم وقتي كه وزيری را احضار بمجلس مينمايند فقط براي توضيح خواستن مسائل مينه است نه اينكه بعد از آمدن هر كس هر چه ميخواهد بدون اينكه قبل از وقت اطلاع بدهند بيرسد منتهي اگر كسي در باب آن شئالات مينه اطلاعاتي داردم ميگويد نه اينكه از موضوع خارج شود بنده عرض مينمايم كار ما از نهبان خراب است و ما در صدد آرايش و نقش و نگار آن هستيم شما غير از معاون وزير داخله وزير امور خارجه را هم خواسته ايد كه توضيحات بنده و حال مدتي است كه در اينجا نشسته و همه منتظرند كه توضيحات ايشان را بدانند بنده قلم در تزلزل است پس خوب است حالا از وزير امور خارجه توضيحات خواسته شود .

رئيس - شايد از براي آن وقت پيدا نكنيم در باب نتكابين هم آقا مير عماد توضيحات خواسته بودند .

آقا مير عماد - در چندي قبل آقای تقی زاده از وزير داخله در چند چيز توضيحات خواسته بودند در موضوع كرمانشاه و كردستان و شيراز وغيره و يكي هم در باب نتكابين بود كه وزير داخله گفتند حكومت براي آنجا معين كرديم پسر و برادر سهدار را هم احضار كرديم و پسرش هيمن روزها خواهد آمد حال مدتيست مي گذرد و هيچ اثری پيدا نشد جز آنكه امير احمد در آنجا در صدد ساختن قلعه و جمع آوري قورخانه و ذخيره است حال كار با آن نداريم مي خواهام بدانم حكومتي كه براي آنجا معين شد ميرود يانه

ديبر المللك - آن حاكمي را كه براي آنجا معين شده بود چنانچه خودتان هم اطلاع داريد استمداد دنميرود و هنوز كس ديگري براي حكومت معين نشد و از اينكه امير احمد تا حال نيامد چون محتاج بقوه و استمداد بوده كه او را بياورند و اين هم بعضي اشكالات و مواعيد داشت از اين جهت ماموري براي آوردن او فرستاده نشد و از براي تعيين حكومت و تا مبن آنجا در كيسيون داخله يك روزي مذاكره ميكنيم آنچه كه صلاح و سواست بزودي اقدام خواهد شد و حكومت صحبتي براي آنجا معين مي شود كه زودتر برود (قرار شد كه اين مطلب يك روزي در كيسيون داخله مذاكره و نتيجه گرفته شود)

رئيس - بر حسب اظهار آقای مستشار الدوله در جلسه قبل جناب وزير امور خارجه احضار شده اند بجهت توضيحات پيله سوار و حال مدتي است تشريف آورده اند .

مستشار الدوله - چند روز قبل در باب قضيه ناگوار پيله سوار كه يك نفر صاحب منصب روسي باشش نفر سالدات صلح بعنوان اين كه اسبي از آنها باين طرف گذشته بود بفاك ايران وارد شده بجهت يكي دنفر از رعاياي ايران را كشته بود بعد گويي چند نفر از شاهسونها بحمايت كسان خود بر آمده با آن صاحب منصب رسالداتها نزاع كرده

رئيس - در اين مسئله جواب داده شد كه معتقد السلطنه را احضار نموديم بعد از تحقيق و ثبوت خيانت البته مجازات خواهدديد و نايب الحكومه فعلا باشد تا اينكه حكومتي از بر اينجا معين شود و انجمن ولايتي آنجا را هم گفتم كه تشكيل و مرتب نمايند .

ديبر المللك - در اين مسئله جواب داده شد كه معتقد السلطنه را احضار نموديم بعد از تحقيق و ثبوت خيانت البته مجازات خواهدديد و نايب الحكومه فعلا باشد تا اينكه حكومتي از بر اينجا معين شود و انجمن ولايتي آنجا را هم گفتم كه تشكيل و مرتب نمايند .

مستشار الدوله - چند روز قبل در باب قضيه ناگوار پيله سوار كه يك نفر صاحب منصب روسي باشش نفر سالدات صلح بعنوان اين كه اسبي از آنها باين طرف گذشته بود بفاك ايران وارد شده بجهت يكي دنفر از رعاياي ايران را كشته بود بعد گويي چند نفر از شاهسونها بحمايت كسان خود بر آمده با آن صاحب منصب رسالداتها نزاع كرده

رئيس - در اين مسئله جواب داده شد كه معتقد السلطنه را احضار نموديم بعد از تحقيق و ثبوت خيانت البته مجازات خواهدديد و نايب الحكومه فعلا باشد تا اينكه حكومتي از بر اينجا معين شود و انجمن ولايتي آنجا را هم گفتم كه تشكيل و مرتب نمايند .

حسين تقی خان نواب - از قرار راپورتي

که مأمور ایران داده بود یکمته وقتلا و پنج هزار تومان باهالی بیسوار خسارت وارد آمده و خسارت گرك خانه هم هنوز معین نشده باید این نکته را هم جناب وزیر در نظر داشته باشند که در این باب هم اقدامات بنمایند .

آقای میرزا ابوالحسن خان - اولاً نیدانم جناب وزیر امور خارجه برای توضیح دادن چرا متعذر شدند و دیگر اینکه يك نفر صاحب منصب دولت همجوار دوست حق ندارد بيشتر فرمايتمای دولتی اینطور پروتست کند و باین خارج از قانون است باید از طرف وزارت امور خارجه آنچه این مسئله بوزارت امور خارجه ما پروتست شود بنده که یکی از وکلای و افراد ملت هستم پروتست می نمایم که این پروتست جنرال خارج از قانون بوده .

آقای سید حسن قلی زاده - آن توضیحات که وکلا از باب نهب و قتل وغارت از جناب وزیر امور خارجه بیخواستند و فرمودند که نمی توانم توضیح دهم بنده نمیخواهم ولی آنچه که بر سر آن بیچاره ما وارد آمده برای این است که هم درد بشوند با آن کسانی که این گونه مصائب بر آنها وارد آمده آنچه خواسته اند کرده اند و اسم این بیچاره ها را وحشی و دزد گذاشته اند که هر قدر صدمه با آنها وارد آمده بگویند برای تنبیه و سیاست بوده دولت ترانسووال که بهمین اسم از میان رفت و بعد استقلال پیدا کرد حالا این خبر را بشنود میدانند حق با این بیچاره ها است حالا آنها اگر از هیچ جا امید ندارند اما از عالم نا امید نیستند زیرا در عالم هست جایی که حق را از باطل جدا نماید و قانون اسلام هم نمی تواند این مطلب را تعدیل نماید که این طور ظلم بريك جماعتی وارد شود و باید يك محكمه را معین کرد تا تحقیق نمایند و معلوم شود که حقانیت با ما بوده و این ظلم بی اندازه بدون جهت بر این جماعت واقع شده تا این که نگویند يك جمعی متعذر آمدند و يك صده وحشی را سر کوبیدند و تنبیه کردند حالا اگر شمشیر تند وزیر امور خارجه تند و تیز نیست قلم ایشان باید باشد و مظلومیت ما را بتمام عالم مدال و ثبات دارد و امید است که شمشیر ایشان هم موافق قانون بین الدولی تیز باشد و امید است که از تمدی و تجاوز بی حد جاوگیری کرده آنها را از خاک ما خارج نمایند .

(در این موقع صدای احسن از حاضرین بلند شد)

آقای حاج امام جمعه - مطلب را آقایان گفتند بنده هم يك كلكه ميگويم اين مسئله خیلی بر من اثر کرده است زیرا که این همسایه ما همیشه اظهار همراهی و دوستی با ما کرده است و علاوه ادعای عدالت نموده است چند نفر از قشون آنها که میآیند یک کورس بخاک ما تفعلی نموده و از ماها میکشند و دو سه نفر هم از آنها گفته میشوند و فوراً جمعی دیگر آمده پنجاه و دو نفر از ما را میکشند مهتدا صاحب منصب آنها میگوید که باید رضیه از ورته این سه نفر مقتول خواسته شود و ده داده شود اما هیچ وجه از پنجاه و دو نفر ما صحبت نمیشود گویا ما را آنها جزو بشر نمیدانند آیا ممکن است این مسئله را قبول کرد .

وزیر امور خارجه - امیدواریم بارو باطوار تعادلیکه بین دولتین است انشاء الله این مسئله بزودی

اصلاح شده و بموجب ترتیب خاطر طرفین کرده .
مستشار الوتوفه - بنده میخواستم داخل جزئیات شوم چون آقای نواب اشار - از خسارات وارده نمودند لهذا عرض میکنم که این خسارات آنی وحالی بوده است حالا باید خسارات دیگر بواسطه اینکه خانه های آنها را آتش زدند و متولاری شده اند و از بابت زراعت و غیره چند ضربات آنها وارد آمده خواهد آمد باید معین و مذاکره شود .

وزیر امور خارجه - بطوری که عرض شد انشاء الله توضیحات خود را در این خصوص در مجلس دیگر عرض خواهم کرد .

رئیس - این مطلب را جناب وزیر امور خارجه در مجلس دیگر توضیح خواهند داد بریر روز در اینجا قرار شد جناب وزیر مالیه بیایند در باب آن حوالیاتی که داده اند توضیح بدهند حالا نوشته اند که صورت استوالات را مشروحاً بنویسند تا ایشان بدانند رجوع کرده و بتوانند صحیحاً توضیح بدهند موضوع مذاکره روز شنبه هم همان بودجه نظمی است .

(مجلس یازده دقیقه بفریب مانده ختم شد)
مذاکرات روز شنبه ۲۹ شهریور ریح الثانی
مجلس دو ساعت قبل از غروب منعقد شد
(خلاصه مذاکرات جلسه قبل قرائت شد)

(اسامی غائبین جلسه قبل)
آقای مغیر الملک (حاجی سید محمد صراف)
آقا ملاحسن وزارت (دبیر رسائل) (آقای شیخ اسمعیل)
(آقای شیخ محسن خان) (شمس الاعلی) اظهار شد شمس - الاطیاء کسالت دارند .

رئیس - این شرحی است که از وزارت داخله رسیده در باب کترات گوشت معض اطلاع آقایان و کلاهی محترم قرائت میشود :

(قرائت شد قریب بمضمون ذیل)
بمجلس مجلس مقدس شید الله ارگانه در مسئله کترات گوشت از بلدیة صورت امتیاز آن را نوشته توسط حکومت فرستاده بودند اینست که بمافرستاده شده و خاطر محترم و کلاه معظم را جلب مینماید که زودتر از نظرشان بگذرد بواسطه اینکه انجمنها در این باب خیلی فشار میآورند .

رئیس - این هم صورت کترات است ولی این مسئله در تحت اقتدارات خود وزارت داخله و حکومت خواهد بود و باید خودشان از عهده ترتیب و مسئولیت آن بر آیند در این صورت قرائت آن در مجلس ابدأ صحیح نیست خوبست صورت کترات را عودت داده و بهمین قسم جواب نوشته شود که خود وزارت داخله ترتیب صحیحی در این باب داده و بر عهده مسئولیت خود قرار بدهند (عموماً تصویب کردند)

رئیس - این هم شرحی است که از وزارت عدلیه نوشته شده و ضمناً نظامنامه دفتر عدلیه را فرستاده و اظهار داشته اند که میخواهیم باین نحو دفتر عدلیه را ترتیب بدهیم گمان میکنم این مسئله هم ربطی بمجلس ندارد هر اداره هر طوری که صلاح میدانند دفتر خود را مرتب میدارند پس باید این هم عودت داده شود (عموم تصویب کردند)

آقای میرزا محمود - آیا در ضمن این صورت بودجه حقوق آنها همست یانه .

رئیس - خیر فقط راجع بامور دفتری آن وزارت خانه است و این هم شرحی است که از وزارت مالیه در باب حقوق نصر الله تلگراف الاهی بنصوص

که مرحوم شده فرستاده قرائت میشود قرائت شده مشعر بود بر اینکه نصر الله خان چند روز است وفات کرده و مبلغ یک هزار و دویست تومان حقوق دارد و یازده نفر هم اولاد دارد و دو نفر از اولاد از مستخدم هستند چون این حقوق زیاده از میزانی است که در قانون متوفیات ذکر شده اینست که رجوع بمجلس شده تا آنچه که از مجلس مقدس تصویب شود وزارت مالیه مجری بدارد .

رئیس - این هم صورت حقوق مرحوم نصر الله خان و اولاد او است که فرستاده اند (صورت حقوق نصر الله خان تلگراف الاهی و اولاد قرائت شد از قرائت ذیل)
موجب نصر الله خان بعد از قطع در سه ماهه بهمه جهت هزار و دویست تومان ملامعلی خان تقدیمه تومان جو چهار خروار گاه هشت خروار و چهل من .

غلام حسین خان - از صرف چیب صد تومان غلام رضا خان هشتاد تومان که جمیعا میشود دویست و هشتاد تومان نقد چهار خروار جو هشت خروار و چهل من گاه .

آقای میرزا محمود - از این اتفاقات در ملک خلی پیدا میشود و متعذر بهمین یک نفر نیست و بجهت هر يك نفر صحیح نیست لایحه نوشته شده مدتی اوقات مجلس ضایع شود باعتبار بنده خوبست قرار دهند هر سه ماه یا شش ماه یک مرتبه هر قدر از این اتفاقات افتاده که بیرون مالیه صورتی نوشته بمجلس پیشندان نماید که مجلس بکروز دو روز وقت خود را صرف نموده و آنها را تصویب یابد نماید

آقای سید حسین - بقیه بنده باید استحقاق هر يك از وراث در این مورد معین شود که بهر کس باید ثلث داده شود و بهر کس باید نصف داده شود پس باید هر يك از این اتفاقات که رخ میدهد همان وقت با لایحه وزیر مالیه بمجلس آمده و مطرح مذاکره شود دیگر اینکه موضوع مذاکره امروز بودجه نظمی بود و حالا خارج از ترتیب شده ایم .

رئیس - صحیح است موضوع مذاکره امروز بودجه اداره پلیس است لکن این دوسه لایحه که قرائت شد برای این است که معین شود بکمیسیون رجوع شود یا بوزارت خانه و بهر يك از این دو جا معین شد رجوع گردد که زودتر جواب این لویایج داده شود .

آقای شیخ حسین - اگر باید این مطلب امروز مطرح مذاکره شود اجازه بدهید آراه خود را اظهار کنیم والا معین فرمائید چه روز مطرح میشود .

آقای سید حسن قلی زاده - این مسئله نقداً راجع بمجلس نیست و بکمیسیون مالیه هم نباید رجوع شود بموجب قانون متوفیات که نوشته شده موجب از یا نقد تومان بیلا بتصویب وزیر مالیه و مجلس شورای ملی است باید وزیر مالیه تحقیقات لازمه را بنماید و رأی خود را نوشته و مبلتی را تصویب نموده بعد از آن بمجلس بفرستد تا مجلس نظر خود را بنماید و وزیر هم رأی خود را این طور باید بنویسند (که باید فلان مبلغ را بدهند) اینکه نویسد میباید یانه

رئیس - پس باید رجوع شود بوزارت مالیه که آنچه را صلاح میدانند تصویب نمایند تحقیقات خود را هم بکنند بمجلس بفرستند و حالا هم بودجه نظمی قرائت میشود (شروع بقرائت بودجه نظمی شد) و اگر مواد آن بترتیب ذیل مطرح ملاحظه کردید موجب دو نفر نایب رئیس در مالیه هر يك